

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
PROJET DE LOI N° 121	N° 152		WETSONTWERP N° 121
Séssion de 1930-1931	SÉANCE du 25 mars 1931	VERGADERING van 25 Maart 1931	Zittingajaar 1930-1931

PROJET DE LOI

approuvant la Convention Franco-Belge relative aux assurances sociales, signée à Paris, le 23 août 1930.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES PAR M. SINZOT.

MADAME, MESSIEURS,

La convention qui fait l'objet du projet de loi soumis à nos délibérations, a été imposée par une notion assez vétuste des assurances sociales, mais dont il faut tenir compte, puisqu'elle a encore créance dans le droit international.

Suivant cette théorie, les assurances sociales, c'est uniquement de la prévoyance imposée pour éviter la généralisation de la misère et de la pauvreté : l'ordre public est intéressé à ce que l'Etat dépense en subsides plutôt qu'en aumônes; donc, les assurances sociales ne seront établies que dans le domaine national; et c'est, aux nationaux, ou tout au plus aux salariés étrangers ayant dans le pays « leur résidence réelle et permanente » que les avantages en seront réservés. Le bénéfice des assurances sociales tient au territoire.

Ce concept des assurances sociales était à la base de la loi française du 5 avril 1928.

Ainsi nombre de nos compatriotes, travaillant en France mais résidant en Belgique ne bénéficiaient pas des assurances sociales, alors que la retenue de cinq pour cent était opérée sur leur salaire.

La véritable notion des assurances sociales, elle tient au contraire en l'harmonieuse combinaison de trois règles :

- 1° l'individu doit s'assurer lui-même contre les risques de la vie;

- 2° l'industrie qui, par le travail, fait des bénéfices, doit prélever sur ceux-ci une part raisonnable pour garantir ceux qui les ont produits, contre la maladie, l'accident, l'invalidité. Il serait inique, que la loi imposât l'amortissement du capital par la réserve; que, par les principes

(1) La Commission est composée de MM. Poncelet, président, Branquart, Brunfaut, Carton de Wiart, Cocq, de Kerchove d'Exaerde, de Schryver, Destree, Devèze, Fischer, Hubin, Huysmans, Neujean, Piérard, Poulet, Raemdonck, Renkin, Sinzot, Troolet, Van Cauwelaert, Vandervelde (Emile), Winandy.

WETSONTWERP

tot goedkeuring der Fransch-Belgische Overeenkomst betreffende de sociale verzekeringen, ondteekend te Parijs op 23 Augustus 1930.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR BUITENLANDSCHE ZAKEN (1) UITGEBRACHT DOOR DEN HEER SINZOT.

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

De overeenkomst waarover het U voorgelegde wetsontwerp handelt, werd opgedrongen door een tamelijk verouderde opvatting van de sociale verzekeringen, maar waarmede rekening moet gehouden worden vermits zij in het internationaal recht nog beteekenis heeft.

Volgens deze theorie, zijn de sociale verzekeringen niets anders dan de voorzorg, opgelegd om de uitbreiding van ellende en armoede te vermijden; de openbare orde heeft er belang bij dat de Staatsuitgaven eer subsidiën zijn dan aalmoezen; dus dat de sociale verzekeringen niet verder mogen gaan dan het nationaal gebied; en het is aan de landgenooten, en hoogstens aan de gesalarieerde vreemdelingen die in het land « hunne werkelijke en vaste woonplaats » hebben, dat de voordeelen er van zijn voorbehouden. Het voordeel van de sociale verzekeringen hangt af van het grondgebied.

Deze opvatting van de sociale verzekeringen was de grondslag van de Fransche wet van 5 April 1928.

Ook tal van onze landgenooten, die in Frankrijk werkten maar in België woonden, genoten niet van de sociale verzekeringen, hoewel van hun loon de 5 t. h. werd afgehouden.

Het juiste begrip van de sociale verzekeringen ligt, integendeel, in de passende overeenstemming van drie regels :

- 1° het individu moet zich zelf verzekeren tegen de levensrisico's;

- 2° de nijverheid die door den arbeid winsten maakt, moet daarvan een redelijk deel afnemen om degenen, die ze hebben geproduceerd, te vrijwaren tegen ziekte, ongeval, invaliditeit. Het zou onbillijk zijn dat de wet de delging van het kapitaal door de reserve oplegde; dat, door de

(1) De Commissie bestaat uit de heeren Poncelet, voorzitter, Branquart, Brunfaut, Carton de Wiart, Cocq, de Kerchove d'Exaerde, de Schryver, Destree, Devèze, Fischer, Hubin, Huysmans, Neujean, Piérard, Poulet, Raemdonck, Renkin, Sinzot, Troolet, Van Cauwelaert, Vandervelde (Emile), Winandy.

d'une excellente gestion, le matériel fût amorti; et que rien ne fût réservé au capital vivant qui se dépense tous les jours, à l'ouvrier;

3° L'Etat qui prend sa part des bénéfices par l'impôt, doit, de même, participer à ces assurances; ce n'est pas seulement à raison de ses fonctions de gardien de l'ordre que son intervention s'impose.

Et s'il me fallait résumer, d'un mot, ma pensée, je dirais que les assurances ne sont, de la part de l'industrie et de l'Etat, *qu'un complément social du salaire*.

Il est donc dû par le fait même du travail et ne tient pas à la nationalité.

..

Ces principes posés, il faut reconnaître que la Convention dont la ratification est proposée, si elle ne s'en inspire pas, réalise un progrès sérieux dans le domaine de la protection internationale du travail.

Elle a été signée en vertu de la loi française du 30 avril 1930, qui assimile les salariés ayant leur résidence à l'étranger et leur lieu de travail en France, aux étrangers ayant leur résidence réelle et permanente dans ce pays, sous la réserve, cependant, « qu'il soit passé à cette fin une convention avec leur pays d'origine ».

..

Evidemment il ne pouvait être question d'un texte qui assurât une réciprocité complète aux salariés des deux nations: les législations sont, à l'heure présente, fort inégales. Mais le travailleur qui choisit le pays où il travaille, France ou Belgique, accepte en même temps son régime social.

D'autre part, ce qui est gros de conséquences, c'est que la législation future est applicable aux salariés belges en France, et aux salariés français en Belgique, par la vertu même de la convention.

..

La convention établit surtout le régime juridique des assurances sociales des frontaliers.

L'article 3 les définit « ceux qui travaillent dans des établissements industriels, commerciaux ou agricoles sis dans l'un des deux pays tout en conservant leur résidence réelle et permanente dans l'autre pays ».

Ces frontaliers seront affiliés pour les risques prévus par la convention aux organismes d'assurance du pays dans lequel ils ont leur lieu de travail.

Les prestations en nature ou en argent des assurances maladie et maternité, y compris les prestations de soins aux invalides peuvent être dispensées au travailleur frontalière soit au lieu de son travail, soit au lieu de sa résidence réelle et permanente.

beginselen van een uitmuntend beheer, het materieel werd afgelost, en dat er niets werd voorbehouden voor het levend kapitaal dat, in den arbeider, elken dag weggaat.

3° de Staat die door de belasting zijn-deel krijgt van de winsten, moet eveneens deelnemen aan deze verzekeringen; het is niet alleen op grond van zijn ambt van bewaarder der orde dat zijn tusschenkomst noodig is.

En, zoo ik met één woord mijne gedachte wilde weer-geven, zou ik zeggen, dat de sociale verzekeringen, van de zijde van nijverheid en Staat, enkel *eene maatschappelijke aanvulling* zijn van het loon.

Het is dus verschuldigd wegens den arbeid zelf, en hangt niet af van de nationaliteit.

..

Deze beginselen éénmaal gesteld, moet men erkennen dat de Overeenkomst die men nu vraagt te bekrachtigen, zoo zij daarop al niet steunt, toch een ernstige vooruitgang is op het gebied van de internationale bescherming van den arbeid.

Zij werd ondertekend krachtens de Fransche wet van 30 April 1930, die de gesalarieerden, welke hun verblijfplaats in den vreemde en hun arbeid in Frankrijk hebben, gelijkstelt met de vreemdelingen die hun werkelijke en vaste verblijfplaats in dit land hebben, onder voorbehoud nochtans « dat er te dien einde een overeenkomst tot stand kome met hun land van herkomst ».

..

Er zou klaarblijkelijk geen sprake zijn van een tekst die eene volledige reciprociteit verzekerde aan de gesalarieerden van beide landen; de wetten zijn op dit oogenblik zeer ongelijk. Maar de arbeider die het land kiest waar hij werkt, Frankrijk of België, aanvaardt terzelfdertijd zijn sociaal stelsel.

Wat anderzijds ernstige gevolgen heeft, is het feit dat de toekomstige wetten toepasselijk zijn op de Belgische gesalarieerden in Frankrijk, en op de Fransche gesalarieerden in België, uit kracht zelf van de Overeenkomst.

..

De Overeenkomst bepaalt hoofdzakelijk het juridisch regime voor de sociale verzekeringen der grensarbeiders.

Artikel 3 omschrijft ze: « zij die arbeiden in nijverheids-, handels- of landbouwinrichtingen gelegen in een van beide landen, hoewel zij hun werkelijke en vaste woonst in het ander land behouden ».

Die grensarbeiders zullen aangesloten zijn voor de door deze Overeenkomst voorziene risico's, bij de verzekeringsinrichtingen van het land waar zij hun arbeidsplaats hebben.

De voordeelen in natura of in geld van de ziekte- en kraamvrouwenverzekeringen, daarin begrepen de voor invaliden voorziene zorgen, kunnen toegekend worden aan den grensarbeider het zij, op de plaats van zijn werk, hetzij op de plaats van zijn werkelijke en vaste woonst.

Dans le premier cas, elles seront faites par l'organisme d'assurance auquel le travailleur est affilié : dans le second cas, par l'intermédiaire de l'organisme d'assurance de son pays spécialement habilité à cet effet, c'est-à-dire, en Belgique, les associations mutualistes belges légalement reconnues et spécialement agréées, et, en France, les caisses d'assurances sociales satisfaisant aux conditions des articles 26 et 44 de la loi du 5 avril 1928.

La convention établit la procédure qui sera suivie pour cet échange de prestations et un contrat-type entre ces caisses et associations est annexé à la convention.

Les contrats ne peuvent, en aucun cas, contenir des dispositions contraires à ces clauses types.

Les difficultés entre ces organismes, au sujet des règlements de compte, seront examinées par des délégués mandatés pour un an, l'un par le gouvernement français, l'autre par le gouvernement belge. Leur décision est sans appel.

S'ils ne peuvent se mettre d'accord, les Gouvernements essaieront de régler la difficulté par voie diplomatique et, de même, sans appel (art. 7).

Enfin si des divergences subsistent, on recourra à l'arbitrage, comme il est stipulé à l'article 9.

..

L'article 8 fixe les dates d'application de la convention : 1° pour les législations existantes, le 1er juillet 1930; 2° pour toute législation future, visée par les articles 1 et 2 de la convention, le jour de sa mise en application; 3° enfin, pour le régime spécial aux frontaliers, au fur et à mesure que les associations passeront les contrats prévus par l'article 6.

La convention, elle-même, entrera en vigueur dès l'échange des ratifications. La durée est fixée à un an et elle se renouvellera tacitement d'année en année sauf dénonciation qui doit se faire trois mois avant l'expiration de chaque terme.

La clause d'arbitrage est inscrite dans la convention pour le cas où les difficultés n'auraient pu être réglées par la voie diplomatique.

L'article 9, déjà cité, organise les règles générales tout en reportant à un arrangement spécial le soin de régler l'institution et le fonctionnement de cet arbitrage.

La Commission des Affaires étrangères est unanime à proposer l'approbation de cette convention qui vient enrichir le statut international du travail.

Le Rapporteur,

IGNACE SINZOT.

Le Président,

J. PONCELET.

In het eerste geval, zullen zij toegekend worden door de verzekeringsinrichting waarbij de arbeider is aangesloten; in het ander geval, door het toedoen van de verzekeringsinstelling van zijn land, die te dien einde werd bevoegd verklaard, d. w. z. in België de wettelijk erkende en bijzonder toegelaten mutualiteiten, en in Frankrijk de sociale verzekeringskassen die beantwoorden aan de vereisten van de artikelen 26 en 44 van de wet van 5 April 1928.

De Overeenkomst bepaalt de procedure die zal gevolgd worden voor deze uitwisseling van voordeelen en een model-contract tusschen deze kassen en verenigingen is bij de Overeenkomst gevoegd.

De contracten mogen in geen geval bepalingen bevatten in strijd met deze model-clausules.

De moeilijkheden tusschen beide organismen betreffende de afrekeningen, worden onderzocht door de voor één jaar gemandateerde afgevaardigden, de een door de Fransche Regeering, de andere door de Belgische Regeering. Hunne beslissing is niet vatbaar voor beroep.

Kunnen zij niet tot overeenstemming komen, dan trachten de Regeeringen de moeilijkheid te regelen langs diplomatieken weg en dit eveneens zonder beroep (art. 7).

Blijven ten slotte de geschillen bestaan, dan onderwerpt men ze aan het scheidsgerecht zooals bepaald in artikel 9.

..

Artikel 8 bepaalt de datums van toepassing van de Overeenkomst : 1° voor de bestaande wetten, op 1 Juli 1930; 2° voor de toekomstige wetten bedoeld in de artikelen 1 en 2 van de Overeenkomst, op den dag dat ze in toepassing worden gebracht; 3° eindelijk, voor het bijzonder regime van de grensarbeiders, naar gelang de verenigingen de in art. 6 voorziene contracten zullen sluiten.

De Overeenkomst zelf zal in werking treden van zodra de bekrachtigingen zijn uitgewisseld. De duur is bepaald op één jaar en zal stilzwijgend worden vernieuwd van jaar tot jaar, behalve in geval van opzegging, die moet gedaan worden drie maanden vóór het verstrijken van elken termijn.

De bepaling van scheidsgerecht is in de Overeenkomst ingeschreven, voor het geval dat moeilijkheden niet konden opgelost worden langs diplomatieken weg.

Artikel 9, hooger genoemd, geeft de algemeene regelen aan, terwijl het de zorg om de oprichting en de werking van dit scheidsgerecht te regelen overlaat aan een bijzondere schikking.

De Commissie voor de Buitenlandsche Zaken vraagt U eenparig deze overeenkomst, waardoor het internationaal arbeidsstatuut verrijkt wordt, goed te keuren.

De Verslaggever,

IGNACE SINZOT.

De Voorzitter,

J. PONCELET.